

חוק האקלים: מהלך דרמטי בדרך לכלכלה חדשה

מהי המשמעות של חוק האקלים וכיצד הוא מחייב את המגזר העסקי להסתכל דור אחד קדימה ולהיערך לעתיד של כלכלה חדשה, המשלבת התייחסות לסיכונים סביבתיים הנובעים משינויי אקלים, סטנדרטיזציה וקריטריונים להפחתת פליטות גזי חממה

עו"ד מירב טביב ועו"ד מרב גבע, בשיתוף משרד עוה"ד גרוס ושות'

עו"ד מירב טביב | צילומים: יח"צ

עו"ד מרב ניר-גבע

טבעי. כך, גם בתחום התחבורה, בהתאם ליעדים שהוגדרו בטווח הבינוני כמעט ולא ניתן יהיה לייבא רכבים המונעים על בנזין וסולר.

העשור הקרוב הוא עשור מעבר לקראת הכלכלה החדשה - תעשיות שלא ישכילו להיערך בהתאם על פי הסטנדרטים שמסתמנים ייפגעו בגלל הטלת מס פחמן וירידה ברווחיות. כך גם לגבי תעשיות המינרלים והכימיה, גומי ופלסטיק, תרופות וייצור טקסטיל. פעילות רווחית תחת הכלכלה "הישנה" עלולה להיסגר בחברה שלא הפנימה את הסיכון הזה.

צריך גם להכיר בכך שיהיו תעשיות שלא ישרדו את המעבר לכלכלה דלת פחמן. למשל תעשיית הדי-לקים הפוסיליים ותעשיית בתי הזיקוק שלא יכולות להיות חלק מכלכלה דלת פחמן.

חוק האקלים מחייב את המגזר העסקי להסתכל דור אחד קדימה ולהיערך לעתיד של כלכלה חדשה אשר משלבת התייחסות לסיכונים אקלים כחלק מאחריות חב' רתית לסך כל הסיכונים שהוא מייצר במסגרת פעילותו.

לגבי חשיפות אקלימיות מפליטת גזי חממה, חשיפה לסכנות אקלים ותוכניות לצמצום החשיפות הללו. הכללים יחייבו חברות לפרסם את המדיניות שלהן בנושאי אקלים (governance related practices), סיכונים צפויים ואסטרטגיה להקטנתם. חברות גדולות יחויבו לגלות מידע בנוגע לפליטות במעלה ובמורד שרשרת האספקה שלהן. בדרך זו השי-פעת הכללים תרחב גם לחברות פרטיות שיידרשו על ידי לקוחות שהן חברות ציבוריות לגילוי מידע. החקיקה בישראל בתחום שינויי האקלים אשר שאובה מהדירקטיבה האירופאית, בין אם היא מרו-ככת ובין אם לאו, הולכת אחרי המגמה העולמית המושתתת על עקרונות של גילוי סיכונים סביבתיים הנובעים משינויי אקלים, סטנדרטיזציה וקריטריונים ברורים להפחתת פליטות גזי חממה. מדינות מפור-תחות, בכללן ישראל, מתקדמות לכיוון של פיתוח כלכלה דלת פחמן על בסיס עקרונות אלו.

שנת 2050 נראית כמו יעד רחוק ולא ריאלי אך המגמה ברורה, בטווח של עשר שנים אנו צפויים לראות שינויים מהותיים במשק הישראלי, בכללם את תחילת הסוף של עידן הפחם אשר שימש כדלק מרכזי לייצור חשמל במשך עשרות שנים ומעבר לאנרגיות מתחדשות בעיקר אנרגיה סולארית וגז

סיכונים הנובעים משינויי אקלים.

רשות שוק ההון מביעה את עמדתה כי שיקור לי ESG (Environment, Social, Governance) Criteria) ככללם סיכונים אקלים, הם בעלי חשיבות פיננסית מהותית למשקיעים ומחייבת אותם לראשו-נה לקבוע מדיניות ESG, לגילוי ולשקיפות.

בדצמבר 2021 המפקח על הבנקים מפרסם תי-קונים להוראות הריווח לציבור המיועדים לשפר את הגילוי שניתן לציבור על ידי תאגידים בנקאיים על היבטי סביבה, חברה וממשל. תיקונים אלו הם במי-סגרת הצעדים שנוקט הפיקוח על הבנקים כדי לח-זק את תרומת המערכת הבנקאית לסביבה ולחברה ובכך לחזק את קיימות (sustainability) המערכת הבנקאית והמשק לטווח ארוך.

בכך, המחוקק והרגולטורים הישראליים מיישרים קו עם שאר המדינות המפותחות, בעיקר באירופה וארה"ב.

עשור המעבר לכלכלה החדשה

חוק האקלים האירופאי (EU) עיגן במסג-רת חקיקתית את העסקה הידוקה של אירופה-EGD (European Green Deal) - היא אסטרטגיית הצמיחה החדשה של האיחוד האירופי, שתכליתה להפוך את כלכלת האיחוד למודרנית, יעילה מבחינת ניצול משאבים ותחרותית. ככונ-תו של האיחוד האירופי לבטל את פליטות הנטו של גזי החממה עד 2050, לנתק את הקשר בין צמיחה כלכלית לשימוש במשאבים ו"לא להותיר אף אחד מאחור". בנוסף, באפריל 2021 פרסם האיחוד האירופי הצעה לדירקטיבה (Corporate Sustainability Reporting Directive) שתחייב את כלל החברות הרשומות למסחר באירופה, חברות פרטיות גדולות וגופים נוספים, לגלות מידע בנושאי ESG כולל היבטי אקלים.

התפתחויות דומות ניכרות גם בארה"ב, כאשר בחודש מרץ 2022, פרסמה רשות ניירות ערך האמ" ריקאית (SEC) להערוצ הציבור, הצעה לחייב חברות הרשומות למסחר בארצות הברית, לגלות מידע

בחודש האחרון אישרה ועדת השרים לענייני חקיקה את חוק האקלים כחלק מהתמודדות עם משבר האקלים העולמי. הביקורת על החוק גורסת שהנוסח אשר אושר עבר ריכוך יתר בהיעדר יעדים מחייבים לשנת 2030 ולמרות זאת מדובר באבן דרך חשובה במעבר לכלכלה דלת פחמן אשר תשפיע באופן דרמטי על סקטורים מרכזיים במשק הישראלי.

מנגנונים גמישים לשינויי יעדים

חוק האקלים מתבסס על הדירקטיבה האירופאית והוא מעגן יעדים להפחתת פליטת גזי חממה - הפ-חתה של 27% מהפליטות עד שנת 2030 בהשוואה לשנת 2015, ואיפוס פליטות עד שנת 2050, ואולם סעיף 3.3' מאפשר לממשלה לשנות את היעדים: "הממשלה רשאית לשנות את היעדים ביחס לשנת הבסיס, בשים לב להחלטות שיתקבלו מעת לעת על ידי המדינות החברות באמנת האקלים". מנגנון זה מאפשר לממשלה לשנות את יעדי ההפחתה במק-רה של הפרעות כגון מגפת הקורונה או במקרה של חידושים טכנולוגיים אשר מאפשרים את הגדלתם. הנוסח אשר אושר קובע למעשה מנגנונים גמישים אשר מאפשרים לממשלה לשנות את היעדים ביחס לשנת 2030 בהתאם לנסיבות המשתנות. אבל יותר מכך: עיגון יעדים אלה בחוק מהווה איתנות ברור למי-גזר העסקי שהמשק בישראל נע בעשור הקרוב לעבר כלכלה מאופסת פחמן ובכך חשיבותו הרבה.

איתנות זה מאפשר לחברות ולגופים המשקיעים לג-בש כבר בטווח הקרוב תוכניות למעבר הדרגתי ומושכל לכלכלה מאופסת פליטות, במטרה למזער את הסיכוי-נים הנובעים מהשינויים הצפויים לענפי תעשייה מרכי-זיים, כמו גם ניצול ההזדמנויות הנובעות משינויים אלו. מהלך חשוב זה מתווסף למעורבות קודמת של הר-גולטור הישראלי בתחום שינויי האקלים. בחודש נוב-מבר 2021 רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון מפרסמת דרישה רגולטורית אשר מחייבת משקיעים מוסדיים להתייחס להיבטים הקשורים לסיכונים מהותיים, ככל שהם עשויים להשפיע על ביצוע תיק ההשקעות, בפרט

עו"ד מירב טביב ועו"ד מרב גבע, ראשות משותפות של מחלקת איכות הסביבה, קיימות (ESG) וקלינטק במשרד עורכי-דין גרוס ושות'.

בשיתוף משרד עוה"ד גרוס ושות'